НІВА

Год выдання V

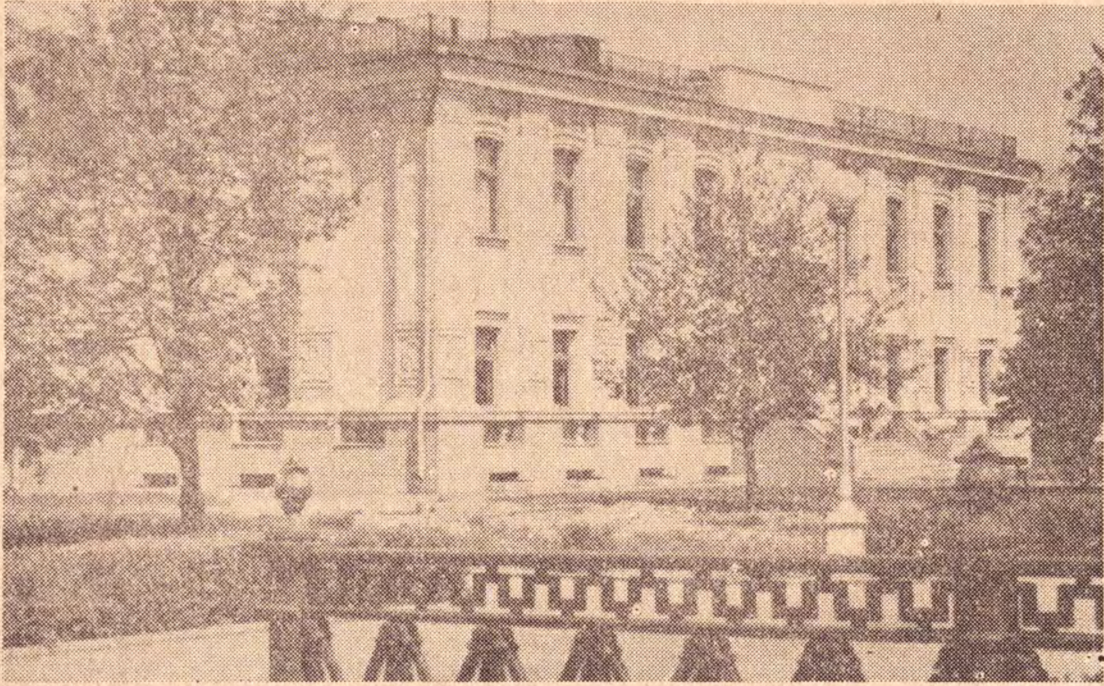
№ 28 (228)

10 ЛІПЕНЯ 1960

БЕЛАСТОК

Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Літаратурны музей Янкі Купалы ў Мінску.

УЛАДЗІМІР КАРАТКЕВІЧ

ЧАЙКА

Проста ў хвалі, што чарадою
Гоніць злосны пастух - ветрадуй,
Чайка падае перада мною:
«Пашкадуй мяне, пашкадуй.
Не страляй мяне, чалавеча,
Стрэльбу страшную апусці.
Сэрца рвецца. На хвалях вецер
Грывы белыя закруціў».
Супакойся.

Плакаць не трэба.

Лі спакойна крыклівы жаль
Пад чырвоным, ветраным небам
На узгоркі бурыя хваль.
Я, каханнем сваім расстраляны,
Усё жывое шкадую цяпер,
І мяне на лясных палянах
Не баяцца птушка і звер.
І ў руках не стрэльба, а палка,
І іду я ў далёкі шлях
Ад прыгожай, ад лепшай, ад палкай
Ад пагарды ў шэрых вачах.
Я іду спакойна, — ты бачыш, —
Мернай, цвёрдай сялянскай хадой...
Толькі часам сэрца заплача,
Быццам чайка над сівай вадой.

ДЗЕЛЯ НАШЫХ ДЗЯЦЕЙ

Шмат намаганняў пакладае партыя і ўрад дзеля стварэння належных умоў навучання для падрастаючага пакалення. Балючай справай з'яўляецца недахоп школьных будынкаў. Для канчатковага пераадолення гэтых цяжкасцей неабходная дапамога ўсяго грамадства. У школах навучаюцца нашыя ж дзеці і наш абавязак — прыкласці і свае сілы для забеспячэння ім належных умоў навучання. На колькі мы можам дапамагчы нашым дзецям у гэтай справе можна пераканацца хаця б на прыкладзе вёскі Стрыкі, Бельскага павета, жыхары якой належна разумеюць лозунг — 1000 школ на Тысячагоддзе.

Каля 26 вучняў навучалася тут у сялянскай хаце. Ды і атрыманне нават такога памяшкання каштавала сялянам з Стрыкоў шмат намаганняў. Аднак гэтае памяшканне спатрэбілася ў апошнім часе яго ўладальніку. І зноў устала праблема дзе навучаць дзяцей.

Каб пакончыць раз і назаўсёды з такога роду турботамі, трэба было тут узяцца за пабудову школы.

Восень 1958 года. На гра-

ВЁСКА СТРЫКІ
(фота — аўтара)

мадскім пляцы ў Стрыках ажыўленне. Прадаецца другі пакос сена. За сена сяляне атрымліваюць 350 злотых, якія вырашана прызначыць на пабудову школы. І вось гэтыя 350 злотых сталі пачаткам вялікай справы.

Арганізуецца грамадскі камітэт пабудовы школы, у які ўвайшлі Уладзімір Антанюк, Рыгор Краўчук, Іван Краўчук, Уладзімір Сідорскі і Іван Бурынскі, якія, хоць і з 350 злотамі ў кішэні, не адкладаючы спраў на доўгую полку, прыступілі да працы. Збіраецца вясковы сход. На сходзе вырашана скласці па 500 злотых ад кожнай гаспадаркі і такім чынам сабраць патрэбныя сродкі. Пасля агульнай складчыны сума, якой распараджаецца камітэт, павялічылася да 35 тысяч злотых. Маючы такую суму, можна было ўжо звярнуцца за дапамогай да ўлад. У інспектараце асветы ў Бельску аднесліся да намаганняў сялян з належнай увагай. Адбылася сустрэча інспектара з грамадскасцю Стрыкоў і справа пабудовы школы пачала набіраць жыццёвыя формы. Апрача складзенай сумы грошай, сяляне абавязаліся звесці грамадскім чынам усе патрэбныя матэрыялы і выканаць усе некваліфікаваныя працы.

Кожная разумная грамадская ініцыятыва заўсёды знаходзіць усебаковую падтрымку з боку ўлад. Ідучы насустрач сялянскай ініцыятыве, кураторыум беластоцкай школьнай акругі абавязаўся пакрыць 70 працэнтаў коштаў пабудовы школы. А трэба адзначыць, што яны будуць немалыя. Школа будзе мураванай і будуецца па тыповаму праекту. Кошт пабудовы самаго будынка школы аблічваецца на 230 тыс. злотых.

Атрымаўшы такую падтрымку з боку ўлад, можна было прыступіць да канкрэтных прац. Будаўніцтва даручана Бельскаму рамонтна - будаўнічаму прадпрыемству. Што ў Стрыках не любяць кідаць слоў на вецер, пацвердзілася ў канкрэтных працах.

Пры закладцы фундамента працаваў толькі адзін спецыяліст з МПРБ, усе астатнія працы выконвала насельніцтва грамадскім чынам, і на працягу двух дзён фундамент быў гатовы. Аб энтузіязме і зразуменні сялян сведчыць факт, што ў пабудову школы актыўна ўключыліся нават старэйшыя жыхары вёскі, якія не маюць дзяцей у школьным узросце. Да гэтага часу ўклад грамадскіх сродкаў насельніцтва, як фінансавых, так і самых прац, дасягае ўжо 60 тыс. злотых.

Усю вёску ахапіла жаданне закончыць пабудову яшчэ ў бягучым годзе. Зразумелай з'яўляецца тады тая нецярплівасць, з якой чакаюць сяляне на выкананне Беластоцкім бюро праектаў каштарыса будаўніцтва, каб можна было як найхутчэй распачаць далейшыя працы.

Усё для школы — вось думка, якая хвалюе ўсіх. Дзеля гэтага сяляне не пашкадуюць і працы для пераносу ў іншае месца будынка пункта скупу малака, які ўсяго толькі некалькі год назад пабудавалі таксама грамадскім чынам на пляцы, на якім зараз будзе ўзведзены будынак мясцовай школы.

Усё гэта гаворыць аб тым, што тут жывуць згуртаваныя і разумныя людзі, якія ведаюць чаго ім трэба, а гэтае веданне падмацоўваюць канкрэтнай і карыснай для грамадства працай. Можна тады не сумнявацца, што ў бліжэйшым часе школьная моладзь з Стрыкоў пачне навуку ў новай, добраўпарадкаванай школе, чаго шчыра ім жадаем.

П. ЧЭРНЯКЕВІЧ

Пачатак Грунвальдскіх урачыстасцей

3-га ліпеня ва ўсёй краіне адбываліся ўрачыстасці ўзяцця зямлі з тых месц, дзе была праліта кроў нашага народа ў вайне з гітлераўскай навалай. Зямля гэтая будзе завезена на грунвальдскі помнік. Гэтыя ўрачыстасці адкрылі святкаванне 550-ай гадавіны перамогі над крыжаносцамі пад Грунвальдам. У Беластоцкім ваяводстве ўзяцце зямлі з месц барацьбы адбыліся ў Райску (Бельскі павет), у лесе на Пілатоўскім тракце (Сакольскі павет), у Белавежскай пушчы, у Сухой Рэчцы (Аўгустоўскі павет), у Чырвоным Крыжу (Сэйнэньскі павет), а таксама ў Беластоку ў былым Гета.

Ствол грушы з ваколіц Юшкавага Груда.
фота — Аляксей Казберук

Сустрэча са студэнтамі

Рэалізуючы пастанову III З'езду БГКТ аб прыцягванні да працы больш моладзі, Прэзідыум ГП рашыў навязаць і ўтрымліваць больш цеснае супрацоўніцтва з беларускай моладдзю, пражываючай у Варшаве, у тым асабліва са студэнтамі кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце. 20. VI. г. г. адбылася сустрэча студэнтаў В. У. з актывам БГКТ. Прысутнічала 18 асоб, у тым ліку сакратар Г. П. і старшыня аддзела. Кожны студэнт (ка) падчас летніх канікул абавязаўся правесці па 1 — 2 сходы гурткоў БГКТ або гурткоў мастацкай самадзейнасці, дапамагчы моладзі згуртавацца і наладзіць працу. Некаторыя студэнты выражалі пажаданні правесці па некалькі адчытаў і гутарак на тэму паасобных раздзелаў беларускай літаратуры, мовазнаўства, матэрыяльнай культуры і гд.

У. ЮЗВЮК

На школьных урачыстасцях

Разам з вучнямі беларускіх школ на Беласточчыне ўрачыстае заканчэнне навучальнага года рашылі адзначыць некаторыя члены БГКТ з гор. Беластока.

23. VI. г. г. сакратар ГП Ул. Юзвюк, рэдактар «Зоркі» Вера Леўчук, інструктар школьны тав. Грыгорчык і інстр. ГП С. Гайдук, накіраваліся ў раён Гарадка. Кожны з іх атрымаў з ГП па 30—40 часопісаў на беларускай мове і па 3 кніжкі на ўзнагароды для вучняў, якія атрымалі найлепшыя ацэнкі па беларускай мове і іншых прадметах.

Госці былі вельмі горача прыняты ў школах настаўнікамі і вучнямі. Яны звярталіся да моладзі са словамі аб навуцы, канікулах, аб беларускім Таварыстве, яго планах і гд. Потым уручаліся кніжныя ўзнагароды і раздаваліся беларускія часопісы. Са свайго боку школьнікі шчыра дзякавалі за ўдзел на ўрачыстым заканчэнні навучальнага года, абяцалі яшчэ лепш вучыцца ў наступным годзе, уручалі прыгожыя кветкі і паказвалі сваё майстэрства: дэкламацыямі, танцамі, песнямі. (Ю)

Беларускі калектыў на летніх гастролях

Беларускі народны калектыў песні і танца, існуючы пры ГП БГКТ, павялічыў у апошні час колькасць гастролей. 26 чэрвеня г. г. калектыў выступіў з канцэртам у вёсцы Гнецюкі ў Беластоцкім павеце. На канцэрт, які адбыўся ў мясцовай святліцы, прыбылі не толькі гнецюкоўская моладзь і старэйшыя, а таксама моладзь навакольных вёсак. Усе пункты праграмы ўспрыймаліся надта горача. Ад захаплення ў вачах некаторых, асабліва старэйшых жанчын паяўляліся слёзы радасці. Пасля канцэрта мясцовая моладзь падрыхтавала членам калектыву багаты прыём, за што належацца словы шчырай падзякі, асабліва сям'і Ігнацюкаў, якая не лічылася з матэрыяльнымі сродкамі, каб толькі члены калектыву былі задаволены. Да позніх гадзін вечара працягваліся танцы. Моладзь паміж сабой пасябравала і абяцала сустракацца часцей.

Трэцяга ліпеня г. г. калектыў даў два канцэрты ў тэатры імя А. Венгеркі ў Беластоку. Зацікаўленне канцэртамі было вялікае.

У сувязі з ўрачыстасцямі, прысвечанымі адзначэнню 550-ай гадавіны гістарычнай барацьбы пад Грунвальдам Беларускі народны калектыў песні і танца ў тэрміне ад 6 да 17 ліпеня г. г. будзе прабываць у лагеры адпачынку ў Кентшыне (Ольштынскае ваяводства). Адпачываючы ў маляўнічых мазурскіх ваколіцах, калектыў выступіць з канцэртамі ў Кэнтшыне, Барцянах, Гіжыцку і Рыне.

17 ліпеня г. г. калектыў выступіць на цэнтральных урачыстасцях на Палях Грунвальда.

Жадаем членам калектыву поспехаў у працы і адначасова прыемнага адпачынку. **В. Ш.**

Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку наладзіў у святліцы таварыства 23. VI. 1960 года выстаўку пад загалоўкам «Да чаго вядзе п'янства». Выстаўка вельмі багата фота - здымкамі, якія паказваюць, да чаго даводзіць пянства і як адбіваецца яно на малодшым пакаленні. Гэтую выстаўку варта паглядзець кожнаму. **К. ХЛЯБІЧ**

Сляпы завулак амерыканскай дыпламатыі

4 ліпеня г. г. Злучаныя Штаты адзначалі свята сваёй незалежнасці. Атмасфера, у якой праходзіла ўрачыстасць, была далёкай ад атмасферы шчырай радасці. Што зрабіць, амерыканскія палітыкі маюць шмат прычын да клопату. Яшчэ ніколі ў гісторыі ЗША замежная палітыка гэтай краіны не пацярпела столькі паражэнняў і то на працягу надзвычай кароткага часу.

Агрэсіўны палёт самалёта «У-2» над тэрыторыяй Савецкага Саюза, які адбыўся 1 мая г. г., быў не толькі актам бяспраўя, але і шпіёнства. Ён адкрыў сапраўдныя інтэнцыі амерыканскай палітыкі, якая на словах абвяшчае мір, а на самай справе балансіруе на краю вайны.

Жэнеўская канферэнцыя камітэта па справах раззбраення, у якой ўдзельнічала 10 дзяржаў, пацвердзіла гэта. План раззбраення заходніх дзяржаў, у якім верх трымалі ЗША, зводзіўся на канферэнцыі не да раззбраення, а да санкцыяніравання шпіёнства.

Праз доўгі час нарады камітэта па справах раззбраення Савецкі Саюз разам з сацыялістычнымі дзяржавамі некалькі разоў ішоў насустрач некаторым заходнім праектам. Яшчэ на пачатку чэрвеня быў прадстаўлены план раззбраення з улічэннем засцярог Францыі адносна выключэння з узбраення ў першым этапе стратэгічнай авіяцыі і ракет далёкага накіравання. Міма гэтых уступкаў, заходнія дзяржавы не правялі належнай дыскусіі на тэму раззбраення. Амаль цэлы месяц працягваліся бяссэнсавыя размовы. Мабыць працягнуліся б яшчэ даўжэй і таксама без выніку. Таму, здаецца, надзвычай слушным крокам пяці сацыялістычных дзяржаў, якія ўдзельнічалі ў Жэнеўскай канферэнцыі, была пастанова адносна перадачы дыскусіі аб раззбраенні на абмеркаванне ААН.

Жэнеўская канферэнцыя па пытанню раззбраення, так як і шпіёнскі палёт самалёту «У-2», ствараюць непрыемнае ўвасабленне амерыканскай дыпламатыі. Нічога дзіўнага, што на Злучаныя Штаты звальваюцца паражэнне за паражэннем.

Перамены ў Турцыі, Паўднёвай Карэі і апошнія выпадкі ў Японіі сведчаць аб тым, што і ў гэтых краінах людзі пазнаюць адзін другога і па-сапраўднаму ацэньваюць амерыканскую дыпламатыю. Сёння ў Злучаных Штатах б'юць трывогу, каб здабыць сабе новых прыхільнікаў і аднавіць давер да сябе ў тых краінах, якія адварочваюцца ад Амерыкі. Аднак людзі, якія ўзнімаюць трывогу, не бачаць віны ў сябе самых. Шукаюць яе ў міжнародным камунізме, які, нібыта, пагражае Амерыцы.

Свята незалежнасці Амерыкі сенацкая юрыдычная камісія адзначыла зацвярджэннем праекта пастановы, які ўпоўнаважвае дэпартамент штата да адмовы выдання пашпартоў асобам западазроным у спрыяльных адносінах да камунізма. Дух макартызму ізноў нагадвае аб сабе. Згодна з гэтай пастановай, асобы, якія хочуць атрымаць пашпарт, павінны прысягнуць, што ніколі не былі членамі камуністычнай партыі, ані прыхільнікамі камунізма. Пасля вяртання з замежнага падарожжа дэпартамент штата мае права патрабаваць ад іх дакладнай і шырокай справаздачы.

Як відаць, кампраметацыі заграніцай прынеслі за сабой кампраметацыі і клопаты ўнутры краіны.

Сёння, за некалькі месяцаў перад выбарамі, немагчыма яшчэ прадугледзець, колькі гэтых клопа-

У. ЛАЗІНСКІ

На лоне прыроды

У сувязі з III гадавінай заснавання Грамадскага беластоцкага аддзела БГКТ праўленне аддзела арганізавала ў нядзелю 26 чэрвеня для свайго актыву вельмі мілую і карысную для здароўя экскурсію на раку Нараў у аколіцы вёскі Войшкі ў Бельскім павеце.

Сонца (пагода ўдалася добрая), вада, чыстае свежае паветра, рух, шлёпанне босымі нагамі па рэчцы, супольны абед на траве, які пад пошум каласістага жыта, лёгка ўваходзіў у страўнік разам з пахам свежага сена, зрабілі амаль цуд — знялі стому з людзей, разыгралі кроў, адмаладзілі. Аж люба было глянуць, як старэйшыя жанчыны і мужчыны бегалі па вадзе, плавалі, скакалі і... выпярэджвалі маладых. Пераможцы потым урачыста пад бурныя апладысменты на сярэдзіне ракі былі ўзнагароджваны кнігамі.

Коратка гаворачы, нястрачаны дзень жыцця.

В. Л.

Нас моўчкі пасадзілі ў крыты брэзентам ваенны грузавік, і ён рушыў. Мы нават не маглі вызначыць напрамку руху. Праз маленькія круглыя акенцы ў брэзенце я бачыў палі і мільгаючыя то тут, то там помнікі загінуўшых у баях.

Грузавік нёсся са страшнай хуткасцю па пустыннай, бязлюднай дарозе. Прыкладна праз гадзіну машына рэзка збавіла хуткасць і, зрабіўшы некалькі крутых паваротаў, затрымалася.

— Ну, вось і прыехалі, — сказаў суправаджаючы нас Накана.

У самым цэнтры аднароднай раўніны стаялі высокія сучасныя будынкі, чаго я ніколі не чакаў.

У цэнтры над усімі іншымі пабудовамі ўзвышаўся велізарны чатырохкутны, абліцованы белымі пліткамі будынак. Такіх высокіх будынкаў я не бачыў ні ў Асокал, ні ў Сіньцзіне, ні ў Харбіне, праз якія мы праязджалі па дарозе. Будынак быў арагоджаны цаглянай сцяною, на якой зверху ў некалькі шэрагаў быў нацягнуты калючы дрот. Аглянуўшыся, я ўбачыў, што крыху далей, ззаду нас, узвышаўся высокі земляны вал

з калючым дротам, і зразумеў, што ўвесь гэты гарадок ізаляваны ад знешняга свету. Гэты вал, як я потым даведаўся, цягнуўся на пяць кіламетраў.

Мы стаялі на пляцу перад казармамі і вучэбнымі карпусамі:

— Зараз з вамі будзе гаварыць пан начальнік вучэбнага аддзела. Станавісь! — скамандаваў сустрэўшы нас вольнанаёмны Комія. Даручыўшы нас іншаму вольнанаёмніку — Асулі, ён выбег сустракаць начальніка вучэбнага аддзела.

— Як жа ж страшна, — ціха прашаптаў нехта. Увага ўсіх была прыкавана да велізарных будынкаў, за якімі нічога нельга было ўбачыць. Мы яшчэ не ведалі, дзе знаходзімся, але адчувалі, што трапілі ў часць спецыяльнага назначэння.

На ўсход ад будынка, які знаходзіўся ў цэнтры, узвышалася велізарная труба. З яе клубамі валіў чорны дым. Удалечыні за трубою віднеўся аэрадром. На захад ад будынку выстраіліся ў шэраг нейкія белыя дамы, падобныя да бальнічных карпусоў, склады і жыллёвыя забудаванні еўрапейскага тыпу.

Усміхаючыся, Накана сказаў:

— Гавораць, што труба вось гэтай кацельнай па велічыні другая ў Манжурыі. Ну як? Пэўна, вы першы раз у жыцці бачыце такую вялікую трубу?

Як і ўсе, я быў ахоплены сумным пачуццём нейкага страху.

Начальнікам вучэбнага аддзела быў падпалкоўнік медыцынскай службы Нісі. Калі ён падняўся на ўзвышэнне, я па прастаце душэўнай вырашыў, што зараз мы пачуем аб нашай службе,

але Нісі толькі звычайна нас прывітаў і заклікаў аддаць усе свае сілы будучай службе.

Вечарам нас накармілі да адвалу свінінай, салодкім пірагом і іншымі смачнымі блюдамі, аб якіх мы ў Японіі маглі толькі марыць.

Таксама смачна кармілі нас і потым.

На наступны дзень нас і яшчэ асоб сто, якія прыбылі сюды ў розны час, разбілі на вучэбныя групы. Я і Хаясіда хацелі трапіць у адну групу і сталі ў строй побач, але нас раздзялілі. Я трапіў у чацвёртую, а Хаясіда—у трэцюю. У кожнай групе было семнаццаць — восемнаццаць чалавек. У нашай групе начальнікам быў вольнанаёмны Асумі і мы аблегчана ўздыхнулі. У групе Хаясіда начальнікам аказаўся Комія, які ўчора выклікаў у нас як найгоршае ўражанне.

Жыццё ў атрадзе рэгламентавалася звычайнымі для кожнай вайсковай часці правіламі, але матэрыяльна нас забяспечвалі непараўнальна лепш, чым гэта было ў любой іншай часці. Нас кармілі адборнай стравай. Мой месячны аклад быў неправдападобна высокі. Апрача асноўнага акладу — каля сто іен — я атрымліваў франтавыя і надбаўку за службу на небяспечнай тэрыторыі. Усяго набіралася каля трохсот іен, якія я пры ўсім жаданні не змог бы растраціць, ды і траціць іх не было куды. Усе грошы, апрача трыццаці іен на дробныя выдаткі, я кожны месяц складаў на ваенную ашчадную кніжку. Да ста іен у месяц дазвалялася высылаць бацькам. Аб гэтым я напісаў маці. Указваючы свой паваротны адрас, я перад славамі «731-ы манчжурскі атрад, вучэбны аддзел» напісаў «Манчжоў-Го, правінцыя Бінцзян, павет Пінфань». Мне зрабілі заўвагу, што

(Працяг на стар. 3)

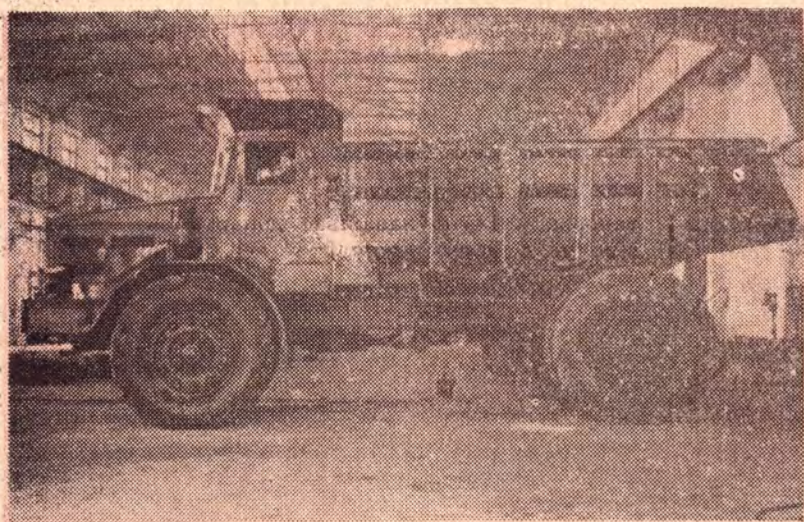
Іх было пятнаццаць. Усе маладыя, энергічныя, кожны з сярэдняй тэхнічнай адукацыяй. Да таго яны працавалі на Жодзінскім заводзе дарожных машын, а зараз праявілі жаданне авалодаць новай спецыяльнасцю — зборкай аўтамабіляў.

Перад ад'ездам у Мінск на практыку яны сабраліся ў кабінеце дырэктара Беларускага аўтамабільнага завода Нікалая Іванавіча Дзеравянка.

— Хутка наш завод пачне працу, — пачаў Нікалай Іванавіч, — за месяц вы павінны асвоіць зборку 25-тонніка. Часу мала, але зрабіць гэта неабходна.

— Зробім! — у адзін голас адказалі рабочыя.

У аддзяленні цяжкіх машын Мінскага аўтамабільнага завода практыкантаў спаткалі радушна. З першага дня праявілі да іх увагу і клапатлівасць, ахвотна сталі перадаваць свой вопыт. А вопыт у мінчан быў немалы. Вядома, тут сабралі першы 25-тонны самазвал, затым на працягу многіх год гэтыя магутныя машыны ўсё больш удасканальваліся.

25-цітонны аўтасамазвал

25-тоннікі і па-ранейшаму выпускаліся б у Мінску. Аднак, у сувязі з рэзкім павелічэннем вытворчасці машын сярэдняй грузапад'ёмнасці, на якіх стаў спецыялізавацца завод, патрабаваліся дапаўняльныя пляцоўкі. Пабудова новых карпусоў — зацяжка ў часе. Урад Беларусі пастанавіў на базе Жодзінскага завода дарожных машын утварыць другі аўтамабільны завод у рэспубліцы па выпуску 25- і 40-тонных самазвалаў.

І вось прадстаўнікі маладога аўтазавода — у сваіх таварышаў у Мінску.

Яны вывучылі чарцяжы, азнаёміліся з тэхналогіяй, асвоілі новыя інструменты і прыстасаванне. Праз некалькі дзён ім было дазволена самастойна складаць першую машыну. У працэсе работы некаторыя з іх пачалі дакладваць свае прапановы па ўдасканаленню зборкі паасобных вузлоў.

Хутка прайшоў месяц. Мінскія аўтазаводчыкі цёпла праводзілі сваіх малодшых субратоў і пажадалі ім выдатных поспехаў.

Калі група вярнулася ў Жодзіна, на заводзе ўжо гатовы быў канвеер. Самазвал ужо існаваў у выглядзе паасобных вузлоў і дэталей. Дэталі прайшлі стометровую дарогу па галоўным канвееры, моцна злучаючыся адна з другой. і чым бліжэй да выхадных дзвярэй, тым выразнейшым станавіўся воблік магутнага самазвала. Ён, як бы ў казцы, ажыў на вачах зборшчыкаў.

Здаецца, зусім нядаўна ў гэтым магутным цэху, які нагадваў сваім выглядам прасторны ангар, быў сабраны гэты першы магутны аўтамабіль. Успамінаецца вялікі мітынг, усхваляваныя твары слесараў-зборшчыкаў, што натхнілі жыццём гэтую машыну-гігант, чырвоны транспарант з надпісам «Наш першынец».

Прайшоў год ад часу гэтага ўрачыстага здарэння ў жыцці калектыву самага маладога ў Савецкім Саюзе аўтамабільнага завода. Сёння па дарогах краіны курсіруюць ужо сотні машын з маркай Беларускага аўтамабільнага завода. Нястомныя людзі дзень і ноч нясуць працоўную варту на будоўлях буйнейшых гідрастанцый краіны — Брацкай, Сталінградскай, Краснаярскай.

Нядаўна партыя жодзінскіх дваццаціпяцітоннікаў прыбыла ў Егіпет на будову высотнай Асуанскай дамбы.

Добра распачалі другі год сямігодкі жодзінцы. На новыя рубяжы выходзіць калектыў галоўнага канвеера.

— Хоць праграма ў гэтым годзе ў нас значна павялічана, — гаворыць намеснік начальніка зборачнага цэха Нікалай Мацвеевіч Усанькоў, — але ўсе брыгады з першых дзён студзеня працуюць з апярэджваннем графіка.

Вось з канвеера зышоў новы цёмназялёны самазвал.

— Куды ён будзе накіраваны? — спыталі мы Нікалая Мацвеевіча.

— Далёкая дарога перад ім: заўтра гэтую партыю адпраўляем у В'етнам. Хутка пачнем выконваць другі заказ — для Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі.

Новыя вялікія і складаныя заданні будуць вырашаць жодзінцы ў гэтым годзе. Самае важнае з іх — асваенне выпуска саракатонных самазвалаў. Недалёкі той час, калі на шырокіх магістралях Савецкага Саюза і іншых краін з'явяцца гэтыя аўтамабілі - гіганты.

І. ТУРЭЦКІ

Брыгада слесараў - зборшчыкаў (злева направа) Уладзімір Аляксееў, Іван Шкураценка, Аляксей Нішчык за зборкай аўтасамазвала.

«ніколі нельга выяўляць месцазнаходжанне часці і пісаць аб тым, што тут робіцца», і загадалі перапісаць пісьмо.

Давялося перапісаць адкрытку. Я ведаў, што яе прачытае цэнзура, і таму не стаў пісаць аб нашай часці. Дарэчы, і гэта адкрытка, хай трапіла б яна да начальніка групы, магчыма, паказалася б яму неасцярожнай, хоць я ўсяго ў двух-трох словах паведамляў толькі аб тым, што жывы і здаровы, і пытаўся, ці трэба высылаць грошы.

Ад маці прыйшоў адказ. Яна пісала, каб я не турбаваўся і свае ашчаднасці аддаў радзіме.

— Выдатная ў цябе маці! І ты не здавайся, — з гэтымі словамі начальнік групы Асулі перадаў мне адкрытку ад маці.

Гэта было месяц пасля прыезду на месца. Я яшчэ не ведаў, навошта трэба так строга берагчы таямніцу нашага прабывання тут, але неўзабаве ўсё стала ясна, і мяне ўсё часцей і вастрэй мучыла раскаянне: навошта я прыехаў у гэтае страшэннае месца.

Неўзабаве пачаліся заняткі. Да абеду ў нас была ваенная падрыхтоўка, а затым лекцыі па розных прадметах, але вывучэнне іх было пастаўлена незвычайна. Апрача агульнаадукацыйных прадметаў, мы слухалі лекцыі аб розных інфекцыйных захворваннях: тыфе, дызентэрыі, халеры, дыфтэрыі, туберкулёзе, сапе, чуме і шмат іншых. Нашымі настаўнікамі былі ваенныя і вольнанаёмныя лекары. Усе яны мелі высокія чыны і вучоныя ступені дактароў медыцынскіх навук.

Мы былі вельмі здзіўлены, даведаўшыся, што ў японскай арміі ёсць такі спецыяльны медыцынскі атрад, як наш. Вельмі хутка мы пачалі разумець у агульных рысах яго характар і прызначэнне. Але мы не мелі ніякага прадстаўлення аб тым, да якой работы нас рыхтуюць, і нават не думалі крытычна разабрацца ў сэнсе нашага навучання.

Хадзілі чуткі, што пасля двух-трохмесячнага абучэння тут нас пашлюць у медыцынскі інстытут у Харбіне і потым пакінуць у атрадзе ў якасці лабарантаў.

— Выкіньце з галавы думку аб тым, што калі-небудзь вы вернецеся дахаты.

Гэтыя словы не ішлі ў параўнанне з банальнымі выразамі ў арміі, накшталт: «Не думайце, што вам удасца жывымі вярнуцца на радзіму». У іх яўна праяўлялася трывога за захаванне таямніцы.

Апрача нас, прыбылых сюды нядаўна, вялікая частка асабовага складу атрада жыла са сваімі сем'ямі ў казённых памяшканнях у трохпавярховых будынках еўрапейскага тыпу ў заходняй частцы лагера. Прыкладна палову з іх — каля двух тысяч асоб — складалі ваенныя і вольнанаёмныя лекары і іншыя спецыялісты, якія ведалі толькі кватэру ды рабочае месца ў лабараторыі. У месцазнаходжанні атрада знаходзіліся вялікія навукова - даследчыя лабараторыі, якія, зразумела, не патрэбны для звычайнай вайсковай часці. Былі там таксама электрастанцыі, розныя склады, гадавальнікі для паддоследнай жывёлы, лаўка, спартыўная пляцоўка, невялікі парк, лекцыённая зала з кінаапаратурай, агароды, аэрадром і нават басейн для плавання і свяцілня.

Забеспячэнне атрада ўсім неабходным і сувязь ажыццяўляліся праз ваенна - медыцынскае вучылішча, якое знаходзілася ў невялікім гарадку Сіньсуяолінь. Ад чыгуначнай станцыі Пінфань у размяшчэнне атрада была пракладзена ветка, з Харбінам атрад звязвала ўласнае шасэ спецыяльнага прызначэння.

Відавочна, нешматлікія нават з тых, хто жыў у Манчжурыі, ведалі, што ўсяго ў дваццаці кіламетрах на поўдзень ад Харбіна і ў васьмі на захад ад станцыі Пінфань знаходзіцца спецыяльны атрад з такою разнастайнай гаспадаркай.

Раён размяшчэння атрада быў аб'яўлены забароненай зонай. Ніхто не мог затрымлівацца бліжэй чым на дзесяць кіламетраў ад лагера без спецыяльнага пропуску, які мог выдаць толькі штаб Квантунскай арміі.

На ўсходняй і заходняй акраінах гарадка, апрача прыдадзенай атраду санітарнай авіяцыі для перавозкі хворых, размяшчаліся яшчэ авіятары для непасрэднай абароны лагера з паветра. Усім іншым самалётам палёты над тэрыторыяй атрада былі катэгарычна забаронены. Любому парушальніку пагражаў суд ваеннага трыбунала. Вароты на тэрыторыі гарадка строга ахоўваліся. Асабліва ахоўваліся агароджаныя цаглянай сцяною лабараторыі ў самым цэнтры гарадка. Туды не мог прайсці ніхто, нават з асабовага складу атрада, апрача тых, хто працаваў у іх. Ля ўваходу ў гэтую святую святых атрада стала знаходзілася ахова з дваццаці ваенных жандармаў. Ахова была на столькі ўважнай, што, здавалася, мурашка не магла б прайсці праз вароты непрыкметна.

(Працяг будзе).

СЛОВАМІ ЗАПІСЧЫКА

Бор пацягнуўся ўправа, сцежка вывяла да дарогі, з левага боку якой пясчаныя ўзгоркі пакрываюць кусты мажэвельніка, і з-за кустоў выцягваюць свае коміны сялянскія хаты. Праз хвіліну на ўзгорку акрэсліўся вялікі будынак з цэглы, а далей, налева, яшчэ адзін доўгі цагляны будынак. Гэта пабудовы сельскагаспадарчага кааператыва ў Зубрах.

Адзін з кааператыўшчыкаў, мужчына год пад 50, поіць коней пры спулдзельчай студні ля аборы; на падводзе ляжаць бораны. На пытанне «дзе можна сустрэць вашага старшыню?» адказаў:

— О, цяпер вы нікога з кааператыўшчыкаў не спаткаеце дома. Усе ў полі. Зайдзіце да рахункавода.

Сямёна Сямёнчыка, рахункавода кааператыва ў Зубрах, застаў я ў хаце, седзячага за сталом пры раскладзеных справаздачных паперах. Пайшла ў нас гутарка пра кааператыў.

Сельскагаспадарчы кааператыў у Зубрах быў арганізаваны ў 1952 годзе.

Зараз кааператыў гаспадарыць на 150-ці гектарах ворнай зямлі. Зямля не надта ўраджайная. Хопіць сказаць, што толькі 17 га мае ІV клас, а рэшта V-ты і VІ-ты. Але члены кааператыва не наракаюць на неўраджай. Напрыклад, жыта было больш 13-ці цэнтнераў з 1 га, калі ў адных наасобнікаў — толькі па 7—9 ц з 1 га. Падобна справа выглядае і з іншымі сельгаскультурамі. Не горш прадбачваецца ўраджай у бягучым годзе ў параўнанні да мінулага года. Быў бы ён лепшы, напрыклад — жыта, але пашкодзіла веснавая галаледзіца.

Кааператыў мае каля 40 працаздольных людзей. Большасць палявых і іншых звязаных з гаспадаркай прац выконваецца пры дапамозе машын. Кааператыўшчыкі маюць амаль усе неабходныя сельскагаспадарчыя машыны, як трактар з прычэпам да абворкі зямлі, сеўнікі, абмалотачны агрэгат, электрычныя рухавікі і інш. Няма яшчэ касілкі і грабілкі, але гэтае намераны купіць у бліжэйшы час. Кааператыўшчыкі намераны выкамбінаваць крыху грошай на пабудову спецыяльнага гаражу на машыны і пабудову стадолы. Зразумела, што патрэбна будзе пры гэтым дзяржаўная пазыка, бо кошт гэтых двух пабудоў складзе вялікую суму грошай.

— Аб заўтрашнім трэба думаць сур'ёзна, — гавораць кааператыўшчыкі. Таму яны паставілі сабе мэту — развіваць жывёлагадоўлю.

У РАЗМОВЕ З АГРАНОМАМ

— Каб пашыраць жывёлагадоўлю, трэба павялічваць кармавыя рэсурсы, — кажа Браніслаў Левань, аграном спулдзельні. — Дзеля гэтага м. інш. трэба паправіць стан сенажацяў і пасбішч. Восенню заарэцца каля 10-ці гектараў сенажацяў і 8 га пасбішча звалуецца цяжкім валам (з мэтай выраўнання) і будзе ўкладзена адпаведнае ўгнаенне. На апошняе дагэтуль звярталася малая ўвага.

— Усё яшчэ многа аблогаў у нашым кааператыве. Яны займаюць трэцюю частку ўсёй зямлі VІ-га класа. У бліжэйшыя гады трэба будзе выкарыстоўваць гэтую зямлю пад кармавы лубін, — гаворыць аграном.

За парадаю і пры апецы агранома ў жніўні на 2-х гектарах пасеецца азімую віку з жытам для ўборкі на корм вясною. А ў палове чэрвеня, адразу пасля ўборкі гэтай зялёнкі, можна будзе садзіць на тым жа полі бульбу. Такім чынам, у адным годзе збярэцца 2 разы ўраджай. Эксперымент гэты будзе новым, і калі добра пойдзе, будзе паўтарацца на большым абшары.

Агр. Б. Левань праводзіць розныя доследы на шматлікіх палетках, м. інш. і з насенным лубінам, бульбай, кукурузай і інш. раслінамі. Абяцаюць быць добрымі буракамі, якія пасаджаны на 2-х гектарах. Да іх праполкі прыменена конная трапалачная машына. Машына сэканоміла людзям каля 100 нармальных працадзён.

Так, з сур'ёзнай думкай аб будучыні працуюць і плануюць зуброўскія кааператыўшчыкі.

М. КУРАШ

З клопатам аб ураджаі

Шумяць і наліваюцца каласістыя жытнёвыя палі. Недалёкі ўжо час, калі працавітыя сялянскія рукі прыступяць да зборкі абільнага ўраджаю. Ужо зараз ідзе падрыхтоўка да такога важнага перыяду прац, як уборка хлябоў. Праяўляецца гэта між іншым і ў павышанай зацікаўленасці сялян сельгасмашынамі, асабліва звязанымі з надыходзячым жнівом. Старанна рыхтуюцца да жніва і сельгасгурткі. Толькі на працягу мая і чэрвеня сельскагаспадарчыя гурткі ў Агароднiках, Нарве, Новым Беразове, Міклашэве, Курашаве, Вялікіх Пасечніках і Збучы купілі абмалотачныя агрэгаты з усім абсталяваннем.

У некаторых сельгасгуртках складаюцца ўжо планы выкарыстання купленых машын. Так у Міклашаве, апрача ўласных укладаў членаў сельгасгуртка 20 сялян склала ўжо заяўкі на працу машын і ўнесла 3 тыс. злотых.

Аднак, нягледзячы на надыходзячае жніво, некаторыя гурткі не спяшаюцца з пакупкай сельгасмашын. Так, напрыклад, сельгасгуртск у Арэшкаве ўсё неяк не можа сабраць сродкаў, нягледзячы на тое, што ахвотныя да пакупкі машын ёсць. Жнівс ўжо недалёка, і неабходна дзейнічаць больш рашуча.

Належная ўборка і абмалот ўраджая — справа агульнай вагі.

(пч)

Найлепш з фінансавымі належнасцямі

Там, дзе добра працуе прэзідыум грамадскай рады нарадовай, дзе добра спраўляюцца са сваімі абавязкамі старшыня і сакратар ГРН, там і дасягненні вялікія ў развіцці грамады, а таксама і ў выконванні сялянамі сваіх гаспадарскіх абавязкаў.

У Бацiках Сярэдніх старшынёй прэзідыума з'яўляюцца Аляксей Рушко, а сакратаром — Кацярына Пракопюк. Дзякуючы іх арганізатарскай працы і ўмеламу падыходу да сялян, грамада Бацікі Сярэднія з'яўляецца самай перадавой у выконванні сялянамі фінансавых належнасцей. Там датэрмінова заўсёды ўплачаны гаспадарамі падаткі, належнасці ПЗУ і за электрыфікацыю, а таксама аплаты за дзяржаўны фонд зямлі. Грамада Бацікі Сярэднія заўсёды наперадзе і з выконваннем абавязковых паставак мяса, збожжа і бульбы. М. Х.

Што выказвае сельскагаспадарчы перапіс

Як выказвае апошні сельскагаспадарчы перапіс, на тэрыторі грамадскіх рад нарадовых наглядаецца ўзрост жывёлагадоўлі. Так на тэрыторыі ГРН у Пасынках, Бельскага павета, сяляне, якія гаспадараць на 6103 гектарах зямель, гадуюць зараз 1920 кароў, у параўнанні да 1840 у мінулым годзе, 3986 свіней — на 2932 ў 1959 г. Што датычыць коней, то лік іх паменшыўся тут на 60 штук. Зараз сяляне гадуюць 1005 коней — на 1065 штук у 1959 г. Узрасла жывёлагадоўля і ў вёсках, якія належаць да ГРН у Кленіках, Гайнаўскага павета.

Побач з узростам жывёлагадоўлі на палі Беласточчыны пачынае ўваходзіць кукуруза. На тэрыторыі ГРН у Кленіках засеяна гэтай карыснай культурай 5 гектараў, а на тэрыторыі ГРН у Пасынках — 0,46 гектара.

(пч)

За ўласныя сродкі

Каб не было клопатаў з дастаўкай малака сяляне з Сакоў, Бельскага павета, вырашылі пабудаваць грамадскім чынам у сваёй вёсцы пункт скупкі малака. Сяляне сабралі патрэбную колькасць грошай, купілі будаўнічыя матэрыялы і прыступілі да пабудовы.

Ідучы насустрач грамадскай ініцыятыве, мясцовы прэзідыум грамадскай рады нарадовай прыдзяліў для Сакоў 4 тысячы злотых. Аднак сяляне вырашылі пабудаваць пункт скупкі выключна за ўласныя сродкі і адказаліся ад прызначаных ім грошай. Гэта дазволіць прэзідыуму мясцовай ГРН прызначыць гэтую суму для іншых мэт, а сялянам з Сакоў за высокую грамадскую свядомасць належацца словы прызнання.

(пч)

Шафран пяшчотна гладзіў бліскучы, шаўкавісты паперак банкноту. На ім побач вычурных узораў віднелася лічба 1 і надпіс «онэ доллар».

«А што,—падумаў Шафран,—каб да адзінкі ды дапісаць два нулі. Дзесяць тысяч злотых адным махам! — Ён аж падскочыў ад гэтай думкі. — І хто ж пазнае гэта? Многія ані аднаго, ані сто долараў не бачылі. — Ён старанна дамаляваў да адзінкі два нулі. — Цяпер бы толькі добрага купца!».

На панадворку пачуўся топат нейчых крокаў. Шафран схаваў хутка банкнот за образ і глянуў у акно.

«Зноў гэты галыш грошы пазычаць ідзе, — скрывіўся нездаволена. — Скуру ён дастане, а не грошы. Тыя б, што ўжо вінен, сцягнуць». — Праўда ён самых працэнтаў сцягнуў ужо больш, чымсь пазычыў, але ж гэта не лічыцца.

У хату ўвайшоў Віктар. Шафран адгадаў мэту яго прыходу, і адказаў не тоячы непрыхільнасці. Раптам ён як бы перамяніўся. З усмехам падышоў да Віктара і, кляпнуўшы па-сяброўску па плячы, сказаў:

— Не злуй браток, не маю грошай. Але ахвотна табе памагу. Маю вось на чорную гадзіну сто долараў. Шкада мне іх. Але і мне дазарэзу грошы патрэбны. Вазьмі. Прадай за дзесяць тысяч — тысячу табе пазычу.

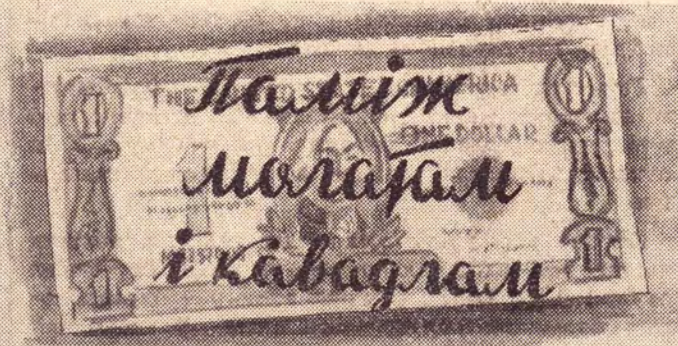
— Дзе ж я іх прадам, — здзівіўся Віктар, які ніколі не меў дачынення з доларамі.

— Да Костры пойдзеш у Тапчэва, ён ахвотна купіць. Сам бы гэта зрабіў, — прадаўжаў ён, бачачы нерашучасць Віктара, — але пасварыўся з ім.

«Ну і чорт з ім, — думаў пасля Шафран, паціраючы задаволена рукі. — Калі і не аддасць тысячу злотых, дык і так 9 тысяч дарма ў рукі прышло. Дый гэтага старога дурня правучу. Хай не бярэцца не за сваю справу». Ён не любіў Костру як свайго канкурэнта ў гандлі валютай.

Некалькі тыдняў пасля Костра забраў з сабой падроблены банкнот у Беласток. «11 тысяч найменш дастану», — думаў ён, ідучы да знаёмага гандляра загранічнай валютай.

— Што ж ты мяне за дурня прымаеш, — сказаў гандляр, агледзеўшы банкнот. — Тут жа і сляпы ўбачыць, што два нулі дапісаны.

Костра вяртаўся дамоў раз'юшаны, як ранены дзік. Мала таго, што банкнот не прадаў, яшчэ і стыду наглытаўся. «Ну, але я яго правучу — адхочацца яму другі раз людзей ашукваць».

«Лёгка сказаць — правучу, — адазваўся ў ім як бы нейкі другі голас. — Мо' ў міліцыю заявіш, і сам пасля гэтага з бяды не выкарабкаешся».

Вярнуўшыся дамоў, ён рашуча направіўся да Віктара.

— Не спадзяваўся я гэтага ад цябе, — зачаў ён перад здзіўленым ад неспадзяванага візіта Віктарам. Да чаго гэта падобна, каб так людзей ашукваць.

— Дык гэта ж не я, я ў Шарфана дастаў, — бараніўся Віктар.

«Дык гэта той стары махляр мяне падвёў», — думаў, скрываючы злосць, Костра. — Але ў Шафрана з горла нават усе пякельныя сілы разам залатоўкі не вырвуць. Трэба Віктара прыцiснуць?».

— Шафран — не Шафран, мне ўсё роўна, — сказаў ён. — Грошы я табе даў, і ты іх мне вярні. А не вернеш, заяўлю ўладам, што доларамі гандлюеш, ды яшчэ і падробленымі. Ведаеш, што за гэта будзе?.

— Я гандлюю доларамі? Мяне за гэта ў турму пасадзяць? — здзівіўся Віктар. — А цябе пэўна па галаве пагладзяць?.

— Я гэтым не займаюся, — адказаў скромна Костра, — мне гэтага нічым не дакажаш. А ты вось прадаеш падробленыя банкноты. Падумай добра, — дадаў Костра выходзячы з хаты. Даю табе два тыдні часу на разлік са мной.

Віктар, не чакаючы доўга, амаль бегам накіраваўся ў Бранск да Шафрана.

— Не дастанеш грошы. Не трэба было банкнот назад ад Костры прымаць. Прыняў, дык цяпер сам з ім і разлічвайся. А я тут не пры чым. — Шафран адказаў спакойна, абыякава, як бы справа з ім нічога супольнага не мела.

— Да пракурора пайду... У суд падам, — выкрыкваў нервова Віктар.

Шафран пырскнуў смехам, а пасля зарагатаў і з шырока разяўленым ротам прыпамінаў пазяхаючага ката.

— Прадаваў ты гэты банкнот Костры, ці не? — спытаў ён супакоіўшыся. — А мо' скажаш не? — націскаў ён на Віктара. — А ты паспрабуй даказаць, што банкнот ад мяне атрымаў. Ды памятай, што пакуль з багатага пух — з бед-

Язэп Бурса

У гаспадара кожны дзень з самай раніцы да позняга вечара хапае працы. Вальнейшы дзень толькі ў нядзелю: тады і даўжэй паспіш і пачытаеш кніжку.

Але Язэпу Бурсе ў гэты дзень таксама не спалася раніцай. Яму чамусьці сталі ўспамінацца мінулыя гады, гады санацыйнай Польшчы, калі ён як сакратар ячэйкі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі ў Навасёлках выконваў загады падпольнага райкома, а пасля сам належыў да яго бюро. Кожны год яны, КПЗБ-оўцы, імкнуліся як найурачысцей святкаваць свята працоўных Першага мая. І як бы гранатовая паліцыя не пільнавала, ім заўсёды ўдавалася вывесіць чырвоныя сцягі ў некалькіх месцах. Успаміналіся Язэпу і дні лясной забастоўкі ў канцы 1933 года і на пачатку 1934 года. Асабліва выдзяляліся сваёй рэвалюцыйнасцю жыхары яго вёскі. Лясныя ўлады і назвалі лясных рабочых з іх вёскі «Навасёлкаўскай камунай».

А колькі перажыванняў, усхваляванасці было, калі яны выступалі з мастацкай самадзейнасцю, якой рэпертуар складаўся з беларускіх пастановак і песень.

І вось сёння яго дачка Ніна будзе выступаць на сцэне ў мастацкай самадзейнасці. І, магчыма, у сувязі з тым, што моладзь іх вёскі сёння дае канцэрт мастацкай самадзейнасці, Язэпу Бурсе ўспаміналіся тыя суровыя гады, калі і ён, маладым, выступаў на сцэне, а пасля за гэта ён і яго сябры мелі справы з санацыйнымі ўладамі.

«Шкада, што кароткі век чалавека, — падумаў Язэп. Прайшла маладосць. О, каб сёння быць маладым, якое гэта было бы шчасце! Але нічога. Дзеці нашы затое шчаслівыя, свабодна выступаюць». Язэп устаў хуценька і пачаў рыхтаваць брытву, каб пагаліць і бараду і вылысеўшую галаву. І калі стаў галіцца, прышлі да яго, як заўсёды ў нядзелю, суседзі, былыя самадзейнікі санацыйных часаў.

— Ну што ж, пойдзем сёння пабачым, як нашыя дзеці выступаюць на сцэне ў параўнанні да колішніх нашых выступленняў, — загаварыў адзін з прысутных. — Гэта ж першае мастацкае выступленне ў нашай новай святліцы — дадаў Язэп Бурса. І тут адразу прыпомнілася ўсім, як супольна грамадскім чынам будавалася ў мінулым годзе раміза і святліца. Язэп Бурса з'яўляецца сакратаром партыйнай арганізацыі ў Навасёлках. І партарганізацыя ў значнай меры пасадзейнічала гэтай пабудове. Папрацавала шмат і моладзь. Гурток Саюза сялянскай моладзі, які ўзначальвае дачка Язэпа Бурсы Ніна, мае цяпер усе магчымасці развіцця добрай працы. Ёсць дзе сабрацца, ёсць дзе арганізаваць культурны адпачынак. І цяпер не толькі моладзь, але і старэйшыя збіраюцца ў святліцы пачытаць газеты, пагутарыць, успомніць мінуўшыя цяжкія гады.

М. СВАЯК

нага дух. Калі б дайшло да ўлады, то не я буду сядзець.

— Ну і ўкруцілі, каб ім так шыі ў вяроўкі ўкруціла, — думаў Віктар. Дзе ж я вазьму 10 тысяч. Я ад роду гэтых грошай не бачыў. Ледзь кавалак хлеба для дзяцей запрацуеш. Прадаць гаспадарку і дзяцей з торбай у свет пусціць... Не, лепш ужо самому ў турму ісці. Наварыў кашы, дык значыць і расхлёбвай.

Некалькі дзён хадзіў Віктар маўклівы і пануры. Ён амаль не датыкаўся да ежы, схуд і счарнеў. Дарма неспакойная жонка выпытвала яго. Ён не прызнаўся, што трапіў у пастку, пастаўленую двума камбінатарамі.

«Не, гэтак не можна вытрымаць, — падумаў ён. — Пайду ў Бельск, да пракурора. Што будзе, то будзе». — Ён узяў торбу, улажыў бохан хлеба і кавалак саланіны. Жонка і дзеці неспакойна, але моўчкі прыглядаліся, што ён робіць.

— Ну дык бывайце, — сказаў ён напраўляючыся да дзвярэй, — мо' не скора пабачымся.

Жонка аслупянела. Ёй выдалося, што муж звар'яцеў. Дзеці, гатовыя да плачу, не разумеючы, пaглядалі то на бацьку, то на маці.

— Што з табой, куды ты выбраўся? — кінулася за ім з плачам жонка, калі ён ужо пераступаў парог.

— Ат, — махнуў рукой Віктар, — спуталі мяне шахраі. Не магу больш. Хай лепш у турму пасадзяць. — І ён хутка выйшаў за дзверы.

Каля брамкі падворка яго дагнаў плач жонкі і дзяцей. Ён затрымаўся і па хвіліне нерашучасці вышаў на вуліцу і накіраваўся ў напрамку Бельска.

Вечарам ён вярнуўся дамоў. Пракурор, выслухаўшы яго, пацягнуў да адказнасці валютчыкаў.

САВА

Коратка аб беларускай мове

Закончыўся навучальны год у школах. І вось цяпер можна падвесці ітог, як выглядала справа з навучаннем беларускай мовы. Для прыкладу возьмем сямікласную школу ў Чаромусе (Гайнаўскі павет).

У школе ў гэтым навучальным годзе вучылася больш 300 вучняў. Беларускую мову вучыла 179 вучняў. Гэта вядома, нямала. Але магло б вывучаць родную мову куды больш школьнікаў. А чаму не вывучала? Хто ў гэтым вінават...? Адказ адзін — бацькі. Напрыклад, Міша Канарэўскі і Яўген Пліс уцякалі вельмі часта з урокаў беларускай мовы. Бацькі аб гэтым ведалі, але ніяк не рэагавалі на ўчынкі сваіх дзяцей. Больш таго. У Міколы Карповіча ў школу хадзіла трое дзяцей. І калі патрэбны былі грошы на сшыткі для беларускай мовы, бацька дзецям не даваў і гэтым самым забараняў ім яе вывучаць. Брыдка, вельмі брыдка так рабіць. Тым больш, што гэта родная мова, на якой сам Мікола Карповіч выгаварваў свае першыя словы.

Брыдка нават перад палякамі. А дзеці палякаў Рамана Вайтыры, Язэпа Шыманюка, Уладыслава Барана і іншых вывучалі беларускую мову і бацькі, не толькі не забаранялі ім вучыцца беларускай мове, а яшчэ іх заахвочвалі.

М. Х.

Добрая з'ява

Закончыўся школьны навучальны год. Яшчэ адзін год цяжкай працы настаўнікаў, якія вучаць і выхоўваюць нашых дзяцей. Наступілі канікулы.

І многія настаўнікі час канікул выкарыстоўваюць на павышэнне сваіх кваліфікацый, на павышэнне свайго педагагічнага майстэрства. Шмат настаўнікаў бо аж 340 вучыцца ў Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку. Многа таксама здабывае вышэйшую адукацыю ў вузах Варшавы, Кракава, Ольштына і іншых.

Месяц ліпень — гэта настойлівая праца над сабой, над атрыманнем ведаў у гэтых установах для многіх настаўнікаў.

Напрыклад, 2 настаўнікі Рагачоўскай школы (Сямяціцкі пав.) Цэзары Акунеўскі і Станіслава Акунеўская з'яўляюцца студэнтамі Завочнай настаўніцкай студыі ў Варшаве. Настаўніца Оля Навіцкая з Катлоў ужо закончыла беларускую філалогію пры настаўніцкай студыі ў Беластоку, а Оля Астроўская і Ніна Навіцкая таксама з'яўляюцца навучэнцамі беларускай філалогіі. На І-ы курс беларускай філалогіі ў гэтым годзе здало экзамены 18 настаўнікаў.

З кожнай сямікласнай школы на Беласточчыне настаўнікі здабываюць вышэйшую або паўвышэйшую адукацыю. Адным словам, большасць настаўнікаў дакладна разумее, што каб паступова пераходзіць да палітэхнічнага навучання, каб удасканальваць метады выхавання, неабходна як мага больш мець ведаў.

М. С.

З пуцёўкай у жыццё

Празвінеў апошні званок. Настаўнікі і вучні закончылі працавіты чарговы навучальны год. Для школьнікаў ён азначае заслужаны двухмесячны адпачынак, каб пасля канікул, загарэлымі, падросшымі і пасталеўшымі, з новымі сіламі засесці за парту і далей творча здабываць веды. Зараз, з пасведчаннем аб пераводзе ў вышэйшы клас і словамі пахвалы ад бацькоў, разляціцца школьная сям'я ў лагеры адпачынку ці на вёску да бацькоў.

Для часткі школьнікаў апошні званок — гэта апошні дзень прабывання ў школе. Яшчэ нядаўна вучні XI класаў, зараз выпускнікі назаўсёды пакідаюць гасцепрыімныя школьныя класы і поўныя мар, ужо як дарослыя, уваходзяць у жыццё. Гэта незабыўная хвіліна назаўсёды застанецца ў памяці.

Урачыста адзначалі заканчэнне сярэдняй школы і вучні Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску. Адзінаццаць працавітых год засталося за плячыма. Цяпер адчынены ўсе дзверы. Для адных — гэта далейшая ўпорная праца над здабыццём ведаў, але цяпер ужо ў вышэйшых навучальных установах, перад другімі адчынены дзверы да працы ва ўстановах і розных галінах народнай гаспадаркі.

Атрыманне атэстата сталасці — гэта важная падзея ў жыцці чалавека. Так ужо склалася, што кожная значная падзея адзначаецца надта ўрачыста. Урачыста адзначылі заканчэнне школы і выпускнікі Беларускага ліцэя ў Бельску. 18 чэрвеня сабраліся ў школе настаўнікі, бацькі і віноўнікі ўрачыстасці — выпускнікі. Да самай раніцы гучэла музыка, кружыліся ў танцы пары. І калі ў час развітання на вачах ва ўчарайшых вучняў, сёння выпускнікоў, паказаліся слёзы, гэта былі слёзы радасці за паспяхова зданыя экзамены і адначасова слёзы суму па прычыне раставання са школай, настаўнікамі і сябрамі. Так ужо склалася, што на ўсё жыццё ў нас застаюцца найлепшыя ўспаміны аб роднай школе.

Пажадаем усім выпускнікам поспехаў на іх новым жыццёвым шляху.

П. ЧЭРНЯКЕВІЧ

— Самы цяжкі экзамен у жыцці — гэта экзамен на атэстат сталасці. Цяпер перад вамі адкрыты ўсе шляхі. Дзе б вы не былі, ніколі не забывайце аб сваёй роднай школе. — так развітваўся Яраслаў Кастыцэвіч са сваімі выхаванцамі.

Тост за здароўе настаўнікаў.

Апошні вальс! Якімі шматзначнымі былі гэтыя словы для выпускнікоў.

Памятны здымак... і бывай школа.

Што край, то абычай

Найменшыя на свеце

У самым сэрцы экватарыяльнай Афрыкі на краю некранутага лесу Ітуры жывуць пігмеі бамбуці — самыя малыя людзі ў свеце. Рост іх ад 120 да 150 см. Налічваецца іх каля 20—25 тысяч чалавек.

Даследвальнік і адзін з лепшых знатакоў усіх карлікавых плямён Шэбест 20 год таму назад сабраў шмат цікавага аб пігмеях бамбуці. Напрыклад, вядома, што ў плямён пігмеяў значна больш жанчын, чым мужчын. Нягледзячы на гэта, пігмеі востра прытрымліваюцца аднажэнства.

Зараз прывядзем урыўкі з расказаў аб пабыўцы ў пігмеяў бамбуці двух чэхаславацкіх даследвальнікаў і падарожнікаў Іржы Ганзелкі і Міраслава Зікмунда.

«Амаль усе пігмеі спілоўваюць сабе пярэднія зубы вострым вуглом. У жанчын губы падзюраўлены наскрозь. У гэтыя дзіркі жанчыны працягваюць адшліфаваныя драўляныя палачкі.

Толькі дарослыя мужчыны і жанчыны «апрануты». На раменьчыку ў іх вісіць кавалачак скуры, шматка або жменя травы. Нечакана мы адкрываем, што і целы ў іх незвычайнага складу: параўнальна вялікая галава і доўгае тулава на кароткіх нагах. Рукі непамернай даўжыні... пры хадзе яны размахваюць рукамі, закідваючы іх далёка за спіну. Але бегаюць лоўка, як каты... на дрэвы ўлазяць з вынятковай лоўкасцю... Ля другога агню зморшчаны стары пакурвае самадзельную люльку... З задаваленнем выпускае воблачкі дыму, але не зацягваецца. Сапраўднага курыльшчыка, які ўцягваў бы табачны дым, мы сярод пігмеяў не сустрэлі.

...Уся вёска адпачывае і рыхтуецца да свята ў чэсць мужчын, якія збіраюцца ісці ў лес на паляванне на сланоў.

На сланоў пігмеі ходзяць толькі невялікімі групамі па два—чатыры добрых паляўнічых. Паляўнічыя маюць з сабой коп'і з доўгімі наканечнікамі. Поспех у паляванні заключаецца ў тым, каб падабрацца да слана, пакуль ён спіць. Гэта надта цяжка і многія гінуць пры гэтым. Калі паляванне ўдасца, пігмеі спраўляюць гасціну».

ТОЛЬКІ ДЛЯ ЖАНЧЫН

Каб старасць не мела да нас доступу

Якая б з нас, скажыце, і ў 50 год не хацела мець прыгожы, малады твар? Але з старасці не зробіш маладосці, а маладосці можна не дапусціць, каб заўчасу пастарэла.

Вось некалькі добрых і простых парад маладым жанчынам, якія хочуць мець прыгожы твар і быць доўга маладымі. (Парады мае не датычаць дзяўчат да 20 год).

ПЕРШЫ СПОСАБ. На чыста вымыты твар накладаем свежы тварог і трымаем яго так 15 мінут. Потым знімаем і прамываем твар халоднай вадой. Адразу заўважаем розніцу. Такую масачку добра рабіць 2 разы на тыдзень.

ДРУГІ СПОСАБ. Масачку можна зрабіць і з аўсяных аплаткаў змешаных з вадой на густую мешаніну. Такая мешаніна гоіць кароcты, вугры, розныя выпрыскі на скуры. Стасаваць як і пры першым спосабе.

ТРЭЦІ СПОСАБ. Калі можна атрымаць свежы натуральны мёд, трэба яго выкарыстаць. Даволі пашмараваць ім твар і легчы на 15 мінут — вынік будзе аж надта добры. Можна гэта паўтараць штотыдзень.

ЧАЦВЁРТЫ СПОСАБ. Добра дзейнічае таксама свежая цяляціна. Рэжам яе на малыя тоўкія кавалкі і абкладаем імі твар.

Жанчына

55-гадовая Марлена Дэтрых, вядомая ўсяму свету кінаактрыса міжваенных год, захавала сваю прыгажосць, маладосць і стройныя ногі, якімі захапляліся кінаманы некалі. І якая цяпер чаруе тысячы гледачоў сваёй маладосцю і спрытам.

Усякая ўсячына

КВЕТКАВЫ ГАДЗІННІК

Мала хто ведае, што звычайныя кветкі могуць паказваць час. Справа ў тым, што многія расліны маюць строгі «парадак дня»: у акрэслены час, як па сігналу, раскрываюцца вяночкі іх кветак і ў акрэслены час закрываюцца.

А ёсць такая цікавая расліна, анатэра, буйныя кветкі якой з надыйсцём вечара распускаюцца, літаральна на вачах у чалавека.

Распусканне кветкі пачынаецца каля 8 гадзін вечара і працягваецца каля 5—10 мінут.

У некаторых батанічных садах зроблены клумбы - гадзіннікі. У розных сектарах клумбы пасаджаны кветкі, якія раскрываюцца ў розны час дня.

Звярніце ўвагу на табліцу, якая дае час раскрыцця і закрыцця вяночкаў найбольш распаўсюджаных кветак.

Кветкі	Час раскрыцця	Час закрыцця
1. Шыпоўнік	4—5 гадз. раніцы	7—8 гадз. вечара
2. Мак	5 гадз. раніцы	3 гадз. дня
3. Асот агародны	5 гадз. раніцы	11—12 гадз. дня
4. Асот жоўты	6—7 гадз. раніцы	10 гадз. раніцы
5. Адуванчык	5—6 гадз. раніцы	2—3 гадз. дня
6. Салата	7 гадз. раніцы	10 гадз. раніцы
7. Фіялка трохцветная	7—8 гадз. раніцы	5—6 гадз. дня
8. Лён	6—7 гадз. раніцы	4—5 гадз. дня
9. Павой (бярозка)	8 гадз. раніцы	
10. Партулак	10 гадз. раніцы	
11. Тытунь духмяны	8 гадз. вечара	
12. Начная фіялка	9 гадз. вечара	

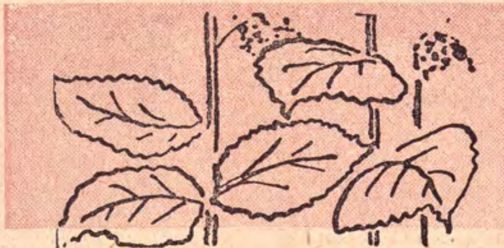
САМЫ ДАКЛАДНЫ КАЛЯНДАР

З усіх вядомых каляндароў самым дакладным і найбольш адпаведным абсалютнай вартасці быў каляндар маяў. Паводле астранамічных аблічэнняў год налічвае 365, 242198 дня, а год у маяў працягваўся 365, 242199 дня. Помнікі маяў, якія захаваліся на тэрыторыі Гандураса і Балівіі, размаляваны арнаментамі. Вучоныя доўга думалі над значэннем гэтых арнаментаў. Аказалася, што ў час будаўніцтва маі выпісвалі на будынку дату яго пабудовы. На жаль, ніхто дагэтуль не адкрыў, якім датам нашай эры адпаведны даты, запісаныя маямі.

эСКа.

РАСЛІНА, ЯКАЯ ЗНІШЧАЕ МОЛЬ

Ёсць хатняя расліна, якую звычайна называюць крапіўкай. Яна не мае ні прыгожага лісця, ні яркіх кветак. Шырокія яйкападобныя лісты яе з зубчастымі краямі пакрыты шарсцістымі валаскамі. Па знешняму выгляду яны вельмі нагадваюць лісты крапівы, толькі пры дотыку не апякаюць рукі. Гэтая расліна мае спецыфічны пах, які нагадвае пах мяты. Вось гэтага паху і не церпіць моль. Сцвярджаюць, што нават мухі не любяць гэтай расліны, таму ў некаторых месцах яе называюць мухагонам. Яна паходзіць з Паўднёвай Амерыкі.

КОЛЬКІ ЛІТРАЎ КРЫВІ МАЕ ЧАЛАВЕК

У арганізме дарослага чалавека знаходзіцца крыві 1/12 да 1/13 вагі яго цела. Чалавек вагай у 72 кг мае 6 літраў крыві. Страта 1/4 — 1/3 агульнай колькасці крыві пагражае смерцю.

КОЛЬКІ КАСЦЕЙ МАЕ ЧАЛАВЕК

Шкілет чалавека складаецца з 216 — 218 касцей, у гэтым: з 29 касцей складаецца чэрап, 32 — 34 — пазваночнік, 25 — грудная клетка, 6 — таз, 60 — рукі, 60 — ногі.

ХТО ПРАЧЫТАЎ ПІСЬМЕНСТВА ФАРАОНАЎ?

У 1799 годзе напалеонаўскае войска падчас рамонту фартыфікацый у раёне вёскі Расета адкрыла базальтавую дошку, запоўненую нейкім пісаннем. Дошка была падзелена на тры гарызантальныя часткі, з якіх кожная была запоўнена іншымі значкамі. Як пасля аказалася, першая частка была запісана іерогліфамі, другая дэматычным пісаннем, трэцяя — грэчаскім.

Пасля прачытання трэцяй часткі, запісанай па-грэчаску, аказалася, што гэта пракламацыя ў гонар караля Пталамея Эпіфануса, напісаная ў 196 годзе да нашай эры. Аднак дзвюх другіх частак не змаглі прачытаць. Дадумваліся, што змест іх такі самы, толькі на іншай мове.

Дваццаць год пазней француз Жан Франсуа Шапэльe, маючы ўсяго 18 год, прыступіў да расшыфроўкі таямнічай дошкі з Расеты. Трэба падкрэсліць, што, нягледзячы на малады ўзрост, Шапэльe выдатна валодаў лацінскай, грэчаскай, гебрайскай, арабскай, халдзейскай, сірыйскай і каптыйскай мовамі. Пасля дакладных аналізаў знакаў на дошцы, Шапэльe сцвердзіў, што іерогліфы не з'яўляюцца малюнкавым пісаннем — яны маюць сваё фанетычнае вымаўленне.

Шапэльe вызваліў геніяльную ідэю прачытання зместу дзвюх апошніх частак дошкі. Гэта і быў ключ, які раскрыў таямніцу фараонаў і даў магчымасць, такім чынам, пазнаць адну са старэйшых літаратур свету.

эСКа

Дзеячы вёскі

Найлепшы радны

Раднага выбірае грамадскасць шляхам галасавання. Кожны кандыдат на раднага — гэта лепшы з лепшых у сваім асяроддзі, і менавіта ім людзі складаюць свой давер. Большасць радных цалкам апраўдвае свой давер. Вось, напрыклад, радны Антон Шатыловіч з Чаромухі. Ён заўсёды знаходзіцца ў гушчы мас, цікавіцца хвалюючымі справамі сваіх выбаршчыкаў, дапамагае ім парадамі. Антон Шатыловіч заўсёды прымае актыўны ўдзел у працы сесіі грамадскай рады, ажыццяўляе сваёй дзейнасцю яе пастановы. Сярод насельніцтва Чаромухі карыстаецца ён вялікім аўтарытэтам і пашанаю.

Прыкладны чалавек

На некаторых вёсках слова камуніст звязвалі з тым, што гэты чалавек абавязкова няверуючы. А ў Малых Азеранах слова камуніст, спалучаюць са словамі **добры справядлівы, працавіты, ахвярны, дысцыплінаваны.** Менавіта такімі з'яўляюцца там члены партыі. Прыкладам можа паслужыць Яўген Крэйза. Ён у вёсцы карыстаецца найбольшым аўтарытэтам і пашанай. Аб гэтым сведчыць той факт, што не каго іншага, а менавіта Яўгена Крэйзу аднавяскоўцы выбралі солтысам. У сваёй партыйнай арганізацыі ён з'яўляецца сакратаром. Як член партыі і як солтыс ён вельмі добра спраўляецца са сваімі гаспадарскімі абавязкамі. Па яго прыкладу ідуць суседзі, сваякі. Калі хто занядбае ў гаспадарскіх абавязках, ён пагаворыць з ім, вытлумачыць неабходнасць рэгулярна разлічвацца з дзяржавай. Дзякуючы яго дзейнасці, вёска Малыя Азераны з'ўляецца адной з першых у Сакольскім павеце па выконванню гаспадарскіх належнасцей. (м. с.)

Для ўвагі настаўнікаў

Курс пачынаецца 1 жніўня

У днях 1 да 21 жніўня г. г. адбудзецца ў Супраслі культурна - асветны курс для беларускіх настаўнікаў, якія працуюць з вясковымі мастацкімі гурткамі. Курс будзе размешчаны ў будынках мясцовай дзухгадовай агародніцкай школы.

Усе тыя, якія закончаць курс, атрымаюць спецыяльныя пасведчанні ад Аддзела культуры Прэзідыума Ваяводскай рады нарадовай і Прэзідыума Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства.

У панядзелак — 1 жніўня ў 10 гадзін усе ўдзельнікі курса будуць перавезены ў Супрасль аўтобусам Таварыства з-пад будынка Галоўнага Праўлення БГКТ у Беластоку пры вул. Варшаўскай 11.

Між іншым, у праграме курса прадбачана: развучванне беларускіх песень і танцаў, арганізацыя і падрыхтоўка прадстаўленняў.

Адбудзецца таксама цыкл гутарак аб цікавейшых момантах у развіцці беларускай літаратуры і аб народнай беларускай творчасці на Беласточчыне.

У заключэнні курса прадбачана экскурсія аўтобусам Таварыства па атракцыйных мясцінах ваяводства.

Усялякія запытанні ўдзельнікаў курса просім накіроўваць у адрас Таварыства:

Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa, m. Białystok, ul. Warszawska 11.

„NIWA"

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok ul Warszawska 11. telefon 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red naczelny i sekretariat 75-89

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7 20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28 80 zł

Wpłaty kierować na PKC Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju Cena prenumeraty za granicą kwartalnie — 10 15 zł półrocznie — 20 30 zł i rocznie — 40 60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście nr 7 Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16

Nkł. 5.000 Bltk N-3

Жыхары Плёскаў — супраць пажараў

Плёскі, як і шмат іншых нашых вёсак, забудаваны вельмі густа. Шмат яшчэ будынкаў, пакрытых саламянымі стрэхамі. Вядома, што пры такіх умовах пажар—гэта нешта страшнае.

У мінулых гадах, на жаль, гэтых пажараў у Плёсках было некалькі. А гасіць пажар у Плёсках — нялёгкая справа. Да ракі далёка. З калодзежаў вёдрамі не начэрпаеш шмат вады. Таму і затраты, выкліканыя пажарамі, былі тут велізарныя. Сёлета, каб забяспечыцца ад пагрозы пажараў, жыхары Плёскаў вырашылі грамадскім чынам пабудаваць у вёсцы супрацьпажарны басейн.

Добрым арганізатарам у заахвочванні людзей да пабудовы басейнаў быў тут солтыс Мікола Аксенцюк.

Усе некваліфікаваныя работы жыхары Плёскаў выканалі самі. Дапамагла ім павятовая супрацьпажарная камендатура ў Бельску і прэзідыум ГРН. Кошт пабудовы басейна складзе каля 100 тысяч зл. (вб)

Падзяка

РЭДАКЦЫЯ СКЛАДАЕ ПАДЗЯКУ МІКОЛЕ КУЗМІЦКАМУ З БЕЛАСТОКУ ЗА АФЯРАВАННЕ НАМ ЭКЗЕМПЛЯРУ «КАЛОССЯ» З 1936 г.

Натарыяльнае бюро ў Сямяцічах

Як інфармуе нас старшыня Ваяводскага суда, з пачаткам ліпеня пачне працу дзяржаўнае натарыяльнае бюро ў Сямяцічах.

Да гэтага часу тры паветы: Бельскі, Гайнаўскі, Сямяціцкі — абслугоўвала адно бюро ў Бельску-Падляшскім, якое было надзвычай перапоўнена працай. У сувязі з гэтым час афармлення справы вельмі зацягваўся.

Па назначэнню Міністра Справядлівасці кіраўніком новаарганізаванага бюро ў Сямяцічах з'яўляецца магістр Ванда Драздовіч.

Жыхары Сямяціцкага павета, якія маюць справы да афармлення ў натарыуса, могуць з імі накіроўвацца да сямяціцкага бюро. В. Р.

Пажар

10 чэрвеня ў вёсцы Тынявічы Вялікія ад бліскавіцы загарэлася клуня Дзямяна Дудзіча. У клуні згарэлі сячкарня, два веласіпеды, воз, хамут і іншыя гаспадарчыя прылады, а таксама сталярка да новай хаты. Жыхары вёскі дапамагалі ліквідаваць пажар. МІЦЯ САДОЎСКІ

Зубны боль — рэч непрыемная

Няма нічога горшага, як зубны боль. Здаецца, невялікая справа, а клопатаў чалавеку шмат. Калі яшчэ няма непадалёку зубнога ўрача, дык хоць пад зямлю лезь. Невыпадкова тады, што сяляне з Пасынак пакладаюць шмат намаганняў, каб мець у вёсцы стаматалагічны пункт. Да бліжэйшага пункта ў Бельску 10 кіламетраў і не заўсёды ёсць час і магчымасць дабрацца туды. Намаганні сялян знаходзяць падтрымку і з боку мясцовага прэзідыума грамадскай рады нарадовай, які ўжо даўжэйшы час шле ў гэтай справе просьбы да прэзідума ПРН у Бельску. Умовы для адкрыцця такога пункта ў Пасынках існуюць. Тут змяшчаецца радзільны дом, у якім знайшлося б месца і для зубнога ўрача. Спадзяемся, што аддзел аховы здароўя прэзідыума павятовай рады нарадовай у Бельску ўважыць просьбу сялян з Пасынак і адчыніць тут зубаўрачэбны пункт. Неабавязкова гэта мае быць сталы пункт. Сюды, напрыклад, адзін ці два разы ў тыдзень мог бы прыязджаць зубны лекар і лячыць хворых. Жыхары Пасынак і навакольных вёсак прынялі б гэта з вялікім задавальненнем і ўдзячнасцю. (пч)

Запісы да прафесіянальнай эстрады

Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку паведамляе, што пры ГП БГКТ арганізуецца эстрадная прафесіянальная група, да працы ў якой патрэбны спевакі(чкі), танцоры(кі), музыканты.

Заяўкі прымаюцца да 1. VIII. 60 г. на адрас: Беласток, вул. Варшаўская 11.

Умовы працы абгаворацца на месцы.

Арганізуюцца дзяцінцы

Сенаўборка ў поўным разгары. Набліжаецца лета, самая гарачая пара ў сельскай гаспадарцы, час найбольшага працоўнага напружання. У гэты час цяжка бацькам, у якіх малыя дзеці. Іх аднак не пакінеш у хаце без апекі. Ды з сабою немагчыма браць на сенажаць або поле, бо будуць моцна перашкаджаць.

Каб дапамагчы сялянам у летнія месяцы, павятовае праўленне гурткоў сялянскіх гаспадынь супольна з інспектарам у Сямяціцкім павеце арганізуе дзяцінцы. У гэтым годзе будзе іх 10 у павеце. Харчам дзяцей забяспечваюць бацькі, а прафесіянальную апеку дае інспектарат. У гэтых дзяцінцах пераважна працуюць настаўніцы, якія за працу атрымліваюць зарплату, апрача той, якая ім належыцца як педагогам за летнія канікулы. М. Х.

Злашчасны мост

Ля вёскі Дубічы - Царкоўныя ёсць мосцік, праз які кожную раніцу ідуць у поле каровы, час ад часу праедзе фурманка або штосьці іншае. Але мосцік гэты аднойчы можа стаць месцам, хутчэй прычынай няшчаснага выпадку. Бо сваі ў ім гнілыя, а дзіркі ў мосце відаць здалёк. Коню або карове лядоўга зламаць нагу.

Але аб рамонце маста ніхто і не думае. Кіраўніцтва дарог у Гайнаўцы гэтым не цікавіцца, бо па гэтай дарозе няма сталай камунікацыі. Сяляне з ахвотаю дапамаглі б, калі б за гэту справу хто-небудзь узяўся, ну, скажам напрыклад, прэзідыум грамадскай рады. Можа і кіраўніцтва дарог у Гайнаўцы адгукнецца.

МІКАЛАЙ ПАНФІЛЮК
Дубічы - Царкоўныя

Палічанскія пажарнікі

Дабраахвотная пажарная каманда ў Палічне з'яўляецца маладой арганізацыяй. Кіруе ёю Іван Петручук. Пажарнікі з Палічна вельмі добра працуюць. Нядаўна выкапалі два супрацьпажарныя басейны і напоўнілі іх вадой. Ініцыятарамі гэтай будовы былі: І. Петручук і Сцяпан Назарук. Дошкі на забеспячэнне берагоў сяляне далі свае. Пры будове гэтых басейнаў памагалі таксама школьнікі пад кіраўніцтвам А. Леўшы — загадчыка гэтай школы.

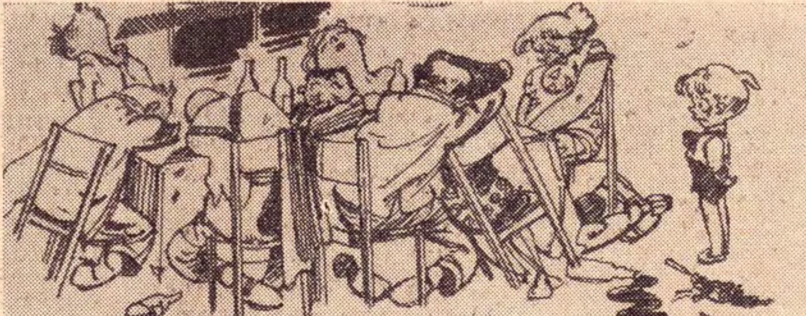
МАЦЕЙКА

Азелянім нашы дарогі і вёскі

Прыемна паглядзець на абсаджаныя дрэўцамі дарогі і вёскі. Такі краявід — не толькі радасць для вока, але забеспячэнне адначасова дарог ад зімовых завей, а зялёная вёска — гэта адначасова і перашкода для агню падчас пажараў. Рэалізуючы лозунг — мільён дрэў на тысячагоддзе, жыхары Пасынак, Бельскага павета, заклалі грамадскім чынам гадавальнік па вырошчванню саджанцаў дрэў. У ім пасаджана 4 тыс. саджанцаў чырвонага дуба і 2 тыс. дрэвак таполі. Словы прызнання належаць і вучням мясцовай школы, якія апякуюцца саджанцамі. За некалькі год, калі дрэўцы падрастуць, у Пасынках будзе свой матэрыял для азялянення дарог і населеных пунктаў. (пч)

Малюнак Э. Вальтэра («Пікер»)
АДЗІНУ СЁННЯ ПЯЦЬ ГОД.

Конскія мухі

Вядома, гарадское насельніцтва не сустракае конскіх мух, але мой сябра з імі пазнаёміўся.

Праз гэтыя мухі любоўная ідылія абарвалася, як гузік ад старых ганавіц. А ўсё здарылася з выпадку матацыклетнай прагулкі. Было так.

Размалёўваў сябра перад знаёмай прыгажосць бельскіх мясцовасцей, ды так красачна, як бы ён рамесніцкую мастацкую школу закончыў. Згадзілася каханая паглядзець прыроду. Прычапілася ззаду да матацыкла, як рак да ўтопленніка, і паехалі абое са свістам.

У першым ляску затрымаліся на адпачынак. Ляглі на траўку. Сябра падрыхтаваўся выкажыць лекцыю аб незгасаючым каханні, а конская муха села на заканаы нос і ўджаліла.

У сябры слёзы выступілі. Ад вогненнага кахання толькі попел застаўся. А сяброўка смяецца.

У той час конская муха хахатунку ў шыю пацалавала. Паненка закрычала ад нечаканасці і абурэння. А тут цэлая кампанія конскіх мух закружылася і кожная стараецца прызямліцца на пацярпеўшых. Закаханыя перасталі захапляцца прыродай, замахалі рукамі, як глуханямыя, а потым ускочылі на матацыкл і пачалі ўцякаць. Ад хуткай язды ўспамін аб каханні развеяўся, а аб конскіх мухах застаўся.

Вялізныя, шэра-залатыя мухі сялянам у вантробы залазяць.

На лясной дарозе мухі, як разбойнікі, нападаюць на коней. Тады гаспадар каня стрымлівае, хамут і вуздзечку ўпрыгожвае галінкамі, у рукі бярэ доўгую галінку і абмахвае каня, як еўнух султанскую каханку. Намучыцца гаспадар з канём, пакуль выедзе ў поле, дзе ветрык памагае ад мух вызваліцца. Нават каровы з рагамі не ў магчымасцях абараняцца ад гэтых мух.

Праўда, у абарону перад мухамі можна жывёлу абмазаць дзёгцем — ад гэтага запаху ў мух ірвота з'яўляецца, але пасля такой касметыкі жывёла не выклікае вясёлага ўражання. Зразумейце толькі, людзі. У нас маецца пяць тысяч рознавідных мух. Вучоныя бліжэй пазнаёміліся толькі з сямідзесяцію сем'ямі, а нам і адной сям'і конскіх мух дастаткова. Падумаць страшна, што будзе, калі з развіццём механізацыі з'явіцца матарызаваныя мухі.

Такія мухі змогуць у трактарныя шчылінкі пралезці і машына стане. У маторы 45 конскіх сіл, а без дапаўнення жывой сілы, машыны з месца не зрушыш.

Падобныя мухі змогуць у малацілцы прывадны рамень перагрызці і на гумне стане ціха, як на хаўтурах.

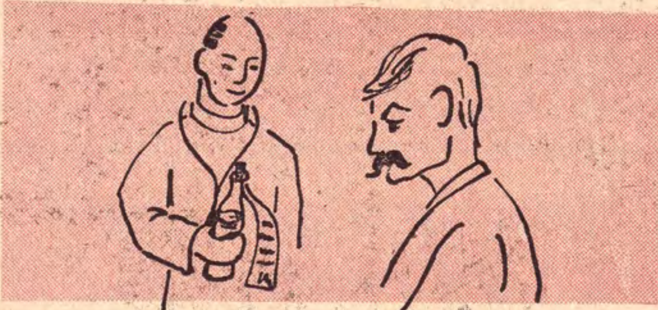
Асноўнае — ад мух уцякаць нам няма дзе. Усюды на свеце мухі маюцца: маскіты, гесенскія мухі, цэцэ і яшчэ чорт ведае якія, больш небяспечныя за нашых мух.

Значыцца, лепш нам сядзець і не рыпацца. Можа на мух халера найдзе, або сухоты іх задушаць, тады мы з коньмі ўздыхнем з палёгкай.

Дзядзька Лявон

Самаабслугоўванне

У лекара

— Цяпер вы павінны штодзень піць лякарства, па шэсць сталовых лыжак.

— Добра, але дзе я іх вазьму, я ж маю толькі адну лыжку.

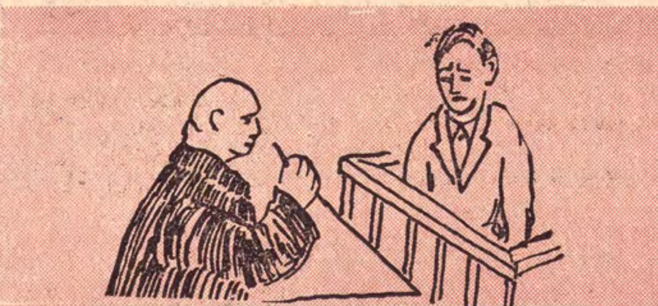
Размова ў вагоне

Жанчына: — Хоць бы сёння не было няшчаснага выпадку з поездам.

Муж: — Чаму так гаворыш?

Жанчына: — Бо вязу кош з 5-цю копамі

Быў босы

Суддзя да абвінавачанага:

— Гэта вы абакралі кааператыў, бо на пяску відаць адціскі вашых ботаў.

— Не, няпраўда, я быў тады босы, — адказвае ўзрадаваны абвінавачаны.

МІКАЛАЙ НАЗАРУК

Плюцічы

Са свечкай за касой

Дзядзька Астап, закінуўшы касу за плячо, зноў накіраваўся на сенажаць. Праходзячы каля мясцовага гэзсу, прыпомніў сабе, што трэба яму купіць дзесятку «спортаў», бо не хапіла часу, каб падрыхтаваць запас «самасейкі».

Уваходзіць да крамы, а тут пуста. «Што за чорт? — падумаў Астап. — Ці наша Настуля зноў пайшла да Крынак прадаваць яйкі? Але ў такім выпадку замкнула б свой гэзс і на дзвярах павесіла б картку, з якой кожны разумны чалавек мог бы даведацца, што: «Сёння рэманент», або: «Крама закрыта, я ў праўленні», ці ізноў: «Сёння не таргую, паехала па тавар». А тут нічога з гэтых рэчаў няма, але і за прылаўкам пуста».

Астап — чалавек спагадлівы, разумее людскія патрэбы. Вызірнуў за гумно, але і там не знайшоў прадаўшчыцы Настулі.

«Дзіўная справа, — падумаў Астап, — гэзс адкрыты, а прадаўшчыцы ў ім няма. Злодзей яшчэ можа абабраць усю краму?»

Неспакойна забілася Астапава сэрца. Ён хутка апынуўся зноў пры прылаўку. Стаіць, узіраецца і раптам чуе якісьці падазроны шорах.

«Злодзей»! — мільганула ў мазгах. Ён схапіў двухкілаграмавую гірку і ціхенька прытуліўся, каб на месцы прыкляміць злачынца.

— Ну, бачыце, нічога не будзе, — адазваўся за прылаўкам жаночы голас. Астап амаль не падскочыў. Гэта ж Настуля!

— Насця, Настулька даражэнькая, давай яшчэ паспрабуем — прасіў якісьці мужчына. Астап не паверыў сваім вушам. Прыцісну́ў вока да шчыліны ў прылаўку і аж затросся ад уражання. Не, не памыліўся, гэта быў яго кум — Мікіта. Трымаў ён у руках велізарную свечку, спаленую ўжо да палавіны і, поўзаючы з Настуляй па падлозе, чагосьці разам шукалі. Іх незвычайнае трыманне выклікала ў Астапа вышэйшую асцярожнасць.

«Напэўна Настуля нарабіла «манка» і цяпер, з дапамогай Мікіты, хоча з дымам пусціць гэзс, каб потым не можна было ні ўчым разабрацца, — падумаў Астап, а сэрца забілася трывогай. — Нездарам бабы ў вёсцы на ўсё горла трубяць, што Мікіта да Настулі падсмальвае галені! Не, не дапушчу да гэтага! То ж па-суседску мая хата магла б згарэць. Але куды перш званіць: на міліцыю, ці да пажарнай аховы?».

— Пакіньце, Мікіта, і так нічога не знойдзем, — адазвалася ў гэты момант Настуля. — Здаецца, якісьці наведвальнік прыйшоў.

Астапу засталося толькі здэканспіравацца. Прывітаўшыся, запытаў ён:

— Што вы, кум, тут са свечкай?

— Бачыце, кум, прыехаў мой Кастусь на канікулы, значыць з горада, то я касу яму ў рукі і з сабой на сенажаць, а ён як пацягне па корнях, ды каса напалову разляцелася.

— Моцны хлопец, няма што. Мабыць у горадзе сілы набраўся? — заўважыў Астап.

— Дык што з таго, калі па кніжках касіць вучыўся, — уздыхнуў Мікіта і дадаў: — Ну і шукаю яму новай касы, а сабе мушу купіць асялок, бо пабіў на кавалкі. Але ніяк не магу знайсці. Нават свечку грамнічную, значыць святую, запаліў, і Настуля, каханая, шчыра дапамагае і ўсё дарма. З'ездзіў ужо да Нетупі, ва ўсіх Астравах пабываў, амаль цэлы дзень змарнаваў, але там таксама, як тут у Гуранах.

— Які ты, кум, неразумны! — усміхнуўся Астап. — Чаго ж ты тут шукаеш? Ехаў бы адразу да павету, да Саколкі. Там жа наш пэзэтээс мае свой «Дом селяніна». Што ж гэта значыць для цябе, кум, праехаць дваццаць кіламетраў за касой ці асялком? Сенакос — не заяц, не ўцячэ — некалькі дзён пачакае. А калі заплаціш за падарожжа, дык каса будзе цэннейшая і лепшай пашанай будзе цешыцца нават у твайго Кастуся.

— Мо' і праўду кажаш, кум — падрапаўшыся па-затылку, адазваўся Мікіта. — Ты ж разумны чалавек. «Ніву» і іншыя газеты чытаеш, ды радыёкропкі слухаеш. Але на маю дурацкую думку, лепш было б, каб аднак паны — дастаўшчыкі з пэзэтээсу прысылалі нам косы, асялкі і іншыя прылады, патрэбныя ў гарачы час сенакосу і жніў, у нашыя мясцовыя крамы. Праўду я кажу, Настуля?

Вуэ

Фанатыкі, чары і... парсюк

У Лешчаной (Сакольскі павет) пад адным дахам жывуць дзве родныя сястры — Вера Савіцкая і Жэня Харужая. Некалькі гадоў таму Жэня выйшла замуж за католіка і ў сувязі з гэтым прыняла рымска - каталіцкае веравызнанне.

З гэтага часу пры кожнай нагодзе абедзве сястры намагаюцца даказваць пераважнасць сваіх веравызнанняў. Жэня даказвае, што няма лепшай рэлігіі ад рымска - каталіцкай, а Вера плюе на ўсе веравызнанні апрача праваслаўя. На словах аднак іх спрэчкі не канчаюцца. Найчасцей у рух ідуць кіпцюры, кулакі і іншыя прылады.

Адзін з гэтых «абменаў меркаваннямі» адбыўся некальукі тыдняў таму. У выніку гэтага Вера, як слабейшая, выйшла з акрываўленым тварам, падбітымі вачыма і праполенымі валасамі. Гэта яшчэ не супакоіла яе сястру. Яна лягла крыжам перад іконай і так праляжала літаральна цэлы дзень. У гарачых малітвах прасіла бога аб усякіх магчымых нішчасцях і муках, не выключаючы нават смерці, для сваёй сястры.

Выпадкова на другі дзень у Веры захварэў парсюк. Гэты выпадак адразу Вера спалучыла з праклёнам Жэні, а Жэня была ўпэўнена, што Бог выслухаў яе малітвы.

Весткі аб гэтым хутка разнесліся па наваколлі. З вуснаў у вусны пераходзіў пагалосак: Жэня Харужая — чараўніца, зачаравала ў сястры парсюка, яна можа зачараваць і ўсё іншае. Адны паўтаралі гэтае са страхам, а іншыя са злобнай радасцю, але адны і другія наогул пераконаны, што парсюк захварэў пад уплывам нячыстай сілы.

Не варта было б нават успамінаць аб гэтым, каб справа не мела прыкмет грамадскага характару. Аднак знайшліся людзі, якія чысты выпадак, следам за неразумнымі сёстрамі, спалучаюць з дурманскімі забабонамі і выкарыстоўваюць яго для сваіх цёмных мэтаў.

Для супакоення перапалоханых падаю, што парсюк Веры Савіцкай цешыцца найлепшым здароўем, а прычынай яго хваробы (як сцвердзіў лекар) не былі ніякія чары, а звычайная свіная хвароба. З гэтага відаць, што замест траціць час на дурманскі паклёп, лепш выкарыстаць яго на больш старанны дагляд за жывёлай.

ВІКТАР РУДЧЫК